БЪЛГАРСКА АСОЦИАЦИЯ
ПО СЕМЕЙНО ПЛАНИРАНЕ
И СЕКСУАЛНО ЗДРАВЕ

BULGARIAN FAMILY
PLANNING AND SEXUAL
HEALTH ASSOCIATION

Сексуално и репродуктивно здраве и трафик на хора

Официално становище на БАСП

I. Въведение

Българската асоциация по семейно планиране и сексуално здраве (БАСП) е неправителствена организация, основана през 1992. БАСП е член на Международната федерация по семейно планиране (МФСП), на мрежата АСТРА за Централна и Източна Европа и на Националната коалиция "Анти-СПИН".

Уставът на асоциацията недвусмислено гласи: "...БАСП е неполитическа организация, която работи за подобряването на сексуалното и репродуктивно здраве на всички хора, независимо от пол, етнос, вероизповедание и възраст...". Основна цел на организацията е да създава условия за реализирането на правото на семейно планиране и сексуално здраве на българските граждани, както и да популяризира идеите на сексуалното здраве и репродуктивните права в България. Усилията на БАСП са насочени в две основни направления – превенция на сексуално и репродуктивно здраве (СРЗ) и здравно образование. В този контекст трафикът на хора с цел сексуална експлоатация и връзката трафик–СРЗ са сред основните приоритети в програмите на БАСП.

II. Анализ на ситуацията

България е страна, която е едновременно начална, транзитна и крайна дестинация в трафика на хора с цел сексуална експлоатация. През последните четири години българското законодателство, свързано с трафика, претърпя промени и бяха предприети специални законодателни мерки – бе гласуван закон срещу трафика на хора с цел сексуална експлоатация. Най-важните акценти в този закон са свързани със създаването на координационни механизми между държавните и общински структури и НПО, както и с предприемането на мерки, целящи създаването на гаранции за защита на жертвите на трафик. Изрично се споменава, че жертвите на трафик имат право на медицинска помощ и психологическа подкрепа.

Сатистиките сочат, че за времето от 1 януари 2000 до 31 декември 2004 официалният брой на идентифицираните и подпомогнати жертви на трафика с цел сексуална експлоатация е 621. Същевременно приблизителният брой на български жени, преминаващи границите на различни европейски страни с цел проституция, е 10 000 (например официално регистрираните българки, трафикирани с цел проституция в Холандия съставляват 12.5% от общия брой официал-

Изданието се публикува със съдействието на
Европейския регион на
Международната федерация по семейно планиране

IPPF International Planned Parenthood Federation
European Network

но регистрирани проституиращи жени в тази страна за 2005). Трафикираните с цел сексуална експлоатация съставляват 35.4% от общия брой жертви на трафик за 2003г.

Ако разглеждаме признака етническа принадлежност, за 2004г. процентът на трафикирани хора от етнически малцинства е 42.6%. В по-голямата част от случаите те са с нисък образователен ценз - в същата 2004 година 26.5% от общата бройка (122 души) нямат начално образование. Отново през 2004 68.8% от жертвите са безработни. Статистиката сочи, че болшинството от жените не са били омъжени по време на трафикирането.

През 2006 БАСП проведе редица дискусии и обсъждания във фокус-групи с представители на различни обществени прослойки, уязвими по отношение на трафика на хора – проституиращи, етнически малцинства в неравностойно социално положение, млади хора, а също и жертви на трафик. Целта на тази дейност беше да се идентифицират най-основните причини за трафик на хора с цел сексуална експлоатация и да се осмисли по-добре връзката между трафик и СРЗ. Обсъдени бяха както информираността на тези специфични групи относно СРЗ, така и достъпът им до здравни грижи преди, по време на и след трафикирането им с цел сексуална експлоатация.

Трафикът на хора се осъществява по различни начини, но ако трябва да се даде определение на процеса, то е "трансгранично придвижване на индивиди, предимно жени, с цел сексуална експлоатация". Трафикът е обусловен от два главни елемента: придвижване (трансгранично или в рамките на една държава) и експлоатация (сексуална или друга) чрез сила, принуда, заплаха, измама и други способи. Повечето жени започват подобно пътуване доброволно, но когато достигнат крайната си дестинация, обикновено откриват, че условията се различават от предварително заявените и че са насилствено принудени да останат.

Основна причина за трафика са безработицата и бедността, но също и липсата на адекватна информация по въпроса. Има различни методи за въвличането на хора в процеса на трафик – използване на желанието за пътуване и работа в чужбина, включително като проституиращи, съмнителни обяви в медиите, отвличане. Най-важните канали са приятелският и/или роднинският кръг, но криминално проявените среди използват и фалшиви обяви във вестниците и Интернет. Като цяло потенциалните жертви на трафик не знаят как да проверяват доколко тези обяви са реални.

Най-уязвими по отношение на трафика са жени от селски райони, както и такива с нисък социален и икономически статус. Младите хора в и извън училище са също уязвими, особено при недостатъчна грижа и ангажираност от страна на родителите, и при условие, че в приятелския им кръг има криминално проявени. Обикновено младите жени с по-високо ниво на образование са използувани за "елитни" проституиращи – поради по-високото им интелектуално ниво те са в състояние да намират клиенти на по-престижни места. В основата си засегнатите от трафика на хора с цел сексуална експлоатация са във възрастовата група от 13 до 25 години.

Нивото на информираност в областта на СРЗ не е задоволително. При все това по-голяма част от трафикираните имат основни познания по въпроса, които честомогат да бъдат грешни или непълни. Широк сегмент от целевите групи вярват на някои митове (например че не е възможно заразяване с полово-предавана инфекция (ППИ) ако се практикува анален секс и др.).

Що се отнася до достъпа до здравни грижи по време на трафик, в повечето случаи трафикираната жена зависи изцяло от решението и добрата воля на сводника и от нивото на информираност относно СРЗ. Възможността за преговори между проституиращата и сводника е много ограничена.

III. СРЗ и Трафик

Връзката между трафик и СРЗ може да бъде представена в следните основни аспекти:

- Ниската или недостатъчна информираност по въпросите на СРЗ има отрицателно въздействие върху съхраняването на сексуалното и репродуктивно здраве на трафикираните както по време на трафикирането, така и в страната на крайна дестинация
- Поради липса на информация и умения в областта на СРЗ, жертвите на трафик не са в състояние да отстояват своето право на достъп до здравни услуги. Като последица трафикираните са изложени на различни рискове: криминални аборти, ППИ включително ХИВ/СПИН, липса на достъп до съвременна контрацепция, домашно и сексуално насилие.
- Стигмата и дискриминацията от страна на предоставящите здравни услуги и полицейските служители застрашават сексуалното и репродуктивно здраве и сексуално - репродуктивните права на трафикираните.
- Домашното и сексуално насилие, както и липсата на равни възможности и нагласите относно социалния пол са важни фактори, които засилват уязвимостта на младите хора относно трафика.

IV. Нашата Позиция

Като член на Европейската мрежа на МФСП и представител на МФСП в България, Българската асоциация по семейно планиране и сексуално здраве (БАСП) се ангажира:

1. Да предоставя и подпомага предоставянето на услуги в областта на СРЗ за жертвите на трафик и уязвимите по отношение на трафика групи.
2. Да лобира за и да подпомага интегрирането на СРЗ и сексуално - репродуктивните права в темата за трафика в съществуващите законодателни политики на държавните структури и инициативите на НПО по въпроса.

За да постигне това, БАСП се ангажира:

- Да установи и поддържа партньорства с държавни и неправителствени структури, работещи в областта на трафика на хора с цел сексуална експлоатация;
- Да лобира за подобряване СРЗ на уязвимите групи по отношение на трафик, както и на настоящи и предишни жертви на трафик;
- Да подобри информираността и промени разбирането и нагласите на обществото относно подходите към СРЗ аспектите на трафика;
- Да намали и ограничи уязвимостта на младите хора относно трафика и неговите последици в областта на СРЗ;
- Да цели и постигне по-добър достъп до здравни услуги в областта на СРЗ насочени към жертви на трафик;
- Да сподели своя опит както с други членки на МФСП от региона, така и с други организации;

V. Препоръки:

Препоръките за подобряване на сексуалните и репродуктивни права на уязвимите по отношение трафика на хора, както и на трафикираните, са направени на базата на стратегическите цели на БАСП, МФСП и другите асоциации-членки на МФСПМ

1. Да се въведе повсеместно курс по здравно и сексуално образование в средните училища и да се предоставя адекватна информация за всички млади хора със специален фокус върху уязвимите групи (млади хора в селски и отдалечени райони, млади роми, младежи в интернати и други институции, младежи с проблемна фамилна среда). Да се включат темите, свързани със СРЗ и трафик в задължителния курикулум като отделна училищна дисциплина,

като се разработят и внедрят програми за подготовка на учители като част от университетския курикулум.

2. Да се подобри достъпът до здравни услуги в областта на СРЗ за всички, като специално внимание се отдели на младите хора, уязвимите групи и жени, които са били трафикирани. Да се обучат предоставящите здравни грижи и да се развият способностите и уменията им за работа с уязвими млади хора и други уязвими гррупи. Да се разработят подходящи информационни и образователни материали за тези групи, включващи осъвременена информация за системата на предоставяне на здравни услуги. Да се създаде национална мрежа от здравни услуги подходящи за млади хора и жени в репродуктивна възраст.
3. Да се разработят и разпространят информационни, образователни и промоционни материали с точна и адекватна информация относно СРЗ с цел да се намали риска от разпространение на ХИВ/СПИН и ППИ, да се премахне стигмата и дискриминацията и да се инкорпорира здравна информация в програмите за превенция на трафик и превенционните кампании. Да се работи на терен с жени, които са жертва на трафик.
4. Институциите да възприемат трафика на хора с цел сексуална експлоатация като процес, тясно свързан със СРЗ, и да отделят средства в бюджетите си за програми съдържащи СРЗ и анти-трафик компоненти. Имайки пред вид, че основен източник на информация за уязвимите групи са телевизията, радиото и Интернет (последното важи основно за младите хора в училище), да се използват тези комуникационни канали за предаване на подходящите послания. Споделени преживявания на хора, които са били въвлечени в трафик, както и обучението на връстници също са добри инструменти за предаване на послания и информация и трябва да бъдат използвани в национален мащаб.

Българската асоциация по семейно планиране и сексуално здраве като член на Международната федерация по семейно планиране вярва че всички хора, и особено тези от уязвими групи, имат следните права:

Право на свобода и лична неприкосновеност

Право на равенство и на свобода от всякаква форма на дискриминация

Право на информация и образование

Право на здравни грижи и здравна защита

Изданието се публикува със съдействието на
Европейския регион на
Международната федерация по семейно планиране

IPPF International Planned Parenthood Federation
European Network